

Centre for
Economic
Recovery

Gradus
Research
Company

МІГРАЦІЯ ТА СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНІ НАСТРОЇ ПІД ЧАС ПОВНОМАСШТАБНОЇ ВІЙНИ РОСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ – третя хвиля дослідження*

Аналітичний звіт

Червень 2022

*«Публікація підготовлена за фінансової підтримки Європейського Союзу. Її зміст є виключною відповідальністю Центру економічного відновлення, НДО та Gradus Research і не обов'язково відображає позицію Європейського Союзу».

MOVING FORWARD
TOGETHER

Centre for
Economic
Recovery

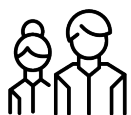
 Gradus Research
Company

Advanter

Метод збору інформації: самозаповнення анкет у мобільному додатку.

Цільова група дослідження: чоловіки та жінки віком від 18 до 60 років, що на момент початку війни проживали в містах з населенням 50 тис. жителів та більше.

Кількість результативних інтерв'ю:

I хвиля – 2083,
II хвиля – 2045,
III хвиля – 2008.

Період опитування:

I хвиля – 20-22 травня,
II хвиля – 3-6 червня,
III хвиля – 17-20 червня.

ВИСНОВКИ (1/2)

Дії українців* під час повномасштабної війни

- **Міграційний статус українців* у третій хвилі залишається без змін:** 64% опитаних залишаються на місцях свого постійного проживання (частіше це мешканці Центрального, Західного та Південного регіонів – 82%, 81% та 72% відповідно), решта (36%) аудиторії – **змінювала своє місце проживання**. Серед тих, хто мігрували, 15% **вже повернулися додому** (частіше це кияни та мешканці Півночі – 27% та 33%), а 21% **продовжує перебувати далеко від дому** (більшою мірою це мешканці Сходу – 56%).
- Порівняно з другою хвилею, без змін залишилася частка осіб, які лишилися в Україні та у разі загострення ситуації мають бажання **переміститися у тому чи іншому напрямку:** 56% **бажають залишитися на своєму поточному місці перебування**, 21% – **переїхати в межах України**, а 11% – **переїхати за кордон**. Також без змін залишився розподіл відповідей щодо **можливості переміщення у разі загострення ситуації:** 44% респондентів декларують відсутність можливості змінити своє місце перебування і практично стільки ж (47%) її мають (з них 27% – в межах країни, а 20% – за кордон).
- Серед тих, хто перебуває за кордоном, у третій хвилі значущо зменшилась, порівняно з другою хвилею, частка осіб, які **не визначилися із власним бажанням щодо повернення додому** (з 25% до 15%). Без значущих змін залишилася частка тих, хто визначився зі своїм бажанням: 68% **прагнуть повернутися додому за першої можливості**, а 15% – **хочуть залишитися жити в іншій країні**. Коли йдеться про динаміку наявних можливостей залишитися проживати за кордоном, то вона відсутня: 61% мають подібну можливість, тоді як 19% її не мають та будуть повертатися додому за першої ж нагоди.
- Порівняно з другою хвилею, серед внутрішніх мігрантів дещо зросла частка тих, хто не визначився із **власним бажанням щодо повернення додому** як тільки там стане безпечно (з 7% до 13%). Решта показників залишилася без змін: 78% з них прагнуть повернутися додому, а 8% – залишитися на новому місці. Також зросла частка тих, хто вагається із відповіддю на питання про наявність можливості залишитися проживати на новому місці (з 10% до 20%). Решта показників залишилася на рівні другої хвилі: 33% мають подібну можливість, тоді як 46% її не мають.

ВИСНОВКИ (2/2)

Вплив повномасштабної війни на життя українців*

- У третій хвилі змін у ТОПі ключових потреб українців* не відбулося: гроші та доступ до роботи залишаються найбільш важливими речами – це зазначили 66% та 38% респондентів відповідно. Порівняно з другою хвилею, відмінностей у потребах серед міграційних груп не зафіксовано.
- Рівень фізичного здоров'я українців* залишається переважно на невисокому рівні: відсутність проблем з фізичним здоров'ям декларує 40% аудиторії, тоді як з ментальним – 38%; водночас близько половини аудиторії зазначає наявність деяких проблем: 47% із фізичним та 45% з ментальним відповідно.
- Рівень отримання гуманітарної допомоги від української держави залишився на рівні другої хвилі: 28% українців* декларують отримання допомоги. Найбільш розповсюдженими формами допомоги, яку отримували люди, залишаються гроші (71%) та продукти харчування (41%)? Однак зменшилася частка тих, хто зазначав про отримання одягу як допомоги (з 18% до 12%). Оцінка достатності допомоги залишається без суттєвих змін: 44% вважають її достатньою, а 45% – недостатньою.
- У свою чергу значущо зросла частка осіб серед зовнішніх мігрантів, які отримували гуманітарну допомогу від держави, куди вони виїхали через війну, – з 60% до 71%. Форма отримуваної допомоги залишилася без змін: переважно це гроші, їжа, одяг, засоби гігієни, а також тимчасове житло. Також без змін залишилася оцінка отримуваної допомоги: 79% оцінюють її як достатню.

Сприйняття повномасштабної війни з Росією

- Оцінка ефективності дій української влади у ситуації повномасштабної війни залишається високою. Без змін залишилася оцінка дій влади від початку повномасштабного вторгнення загалом, а також щодо військового захисту, економічного регулювання, допомоги громадянам, що втратили житло та роботу. Останні два параметри все ще залишаються найбільш «проблемною» зоною діяльності української влади – лише близько третини оцінює дії влади у цих сферах сфері як ефективні.
- Довіра до Збройних Сил та Президента України залишається стабільною високою – їм довіряють 61% і 47% українців* відповідно. Довіра до інших інституцій також залишається без змін. Найнижчий рівень довіри опитані продовжують висловлювати до фінансових установ, таких як Національний банк України, Міністерство фінансів України та Державна податкова служба, а також до судової та митної систем.

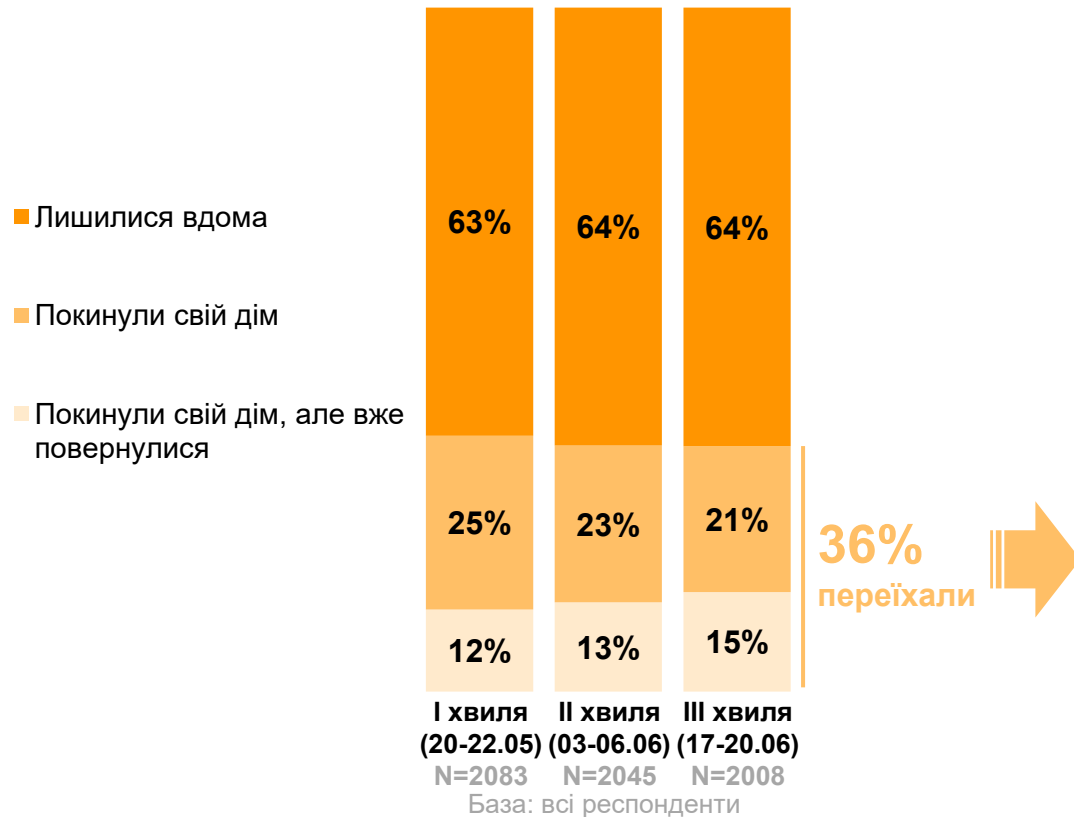
ДІЇ УКРАЇНЦІВ* ПІД ЧАС ПОВНОМАСШТАБНОЇ ВІЙНИ

*Українці – жителі міст 50 тис+ віком 18-60 років, які користуються смартфонами

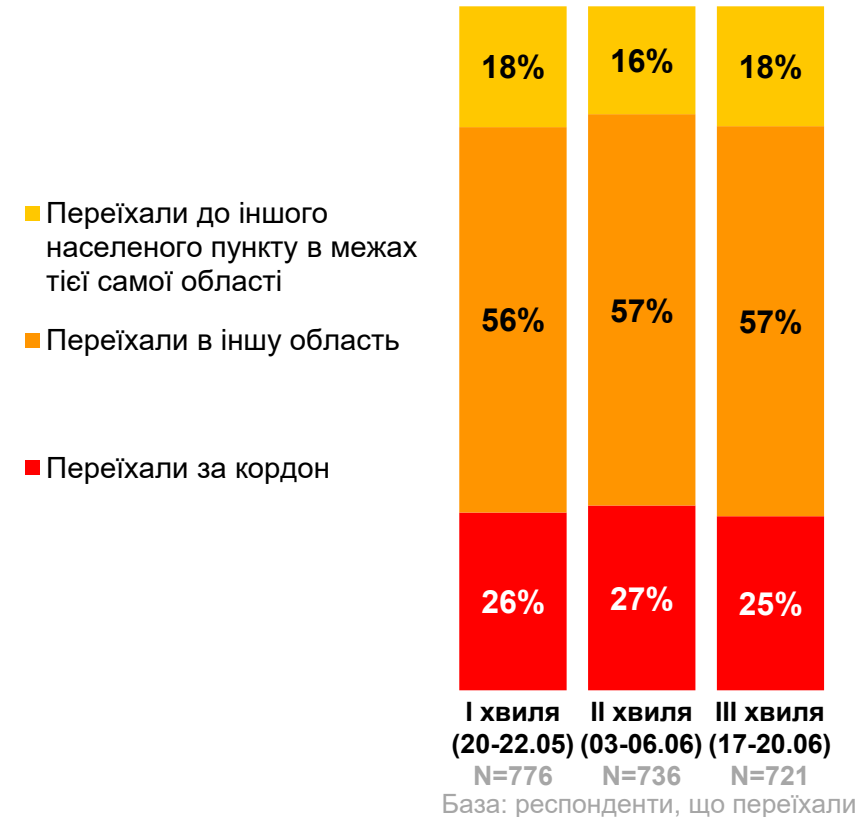
ПЕРЕМІЩЕННЯ УКРАЇНЦІВ* ЧЕРЕЗ ПОВНОМАСШТАБНУ ВІЙНУ

Ситуація з міграцією у третій хвилі залишається без змін – переважна більшість (64%) українців* залишилися на своєму постійному місці проживання з початку повномасштабної війни Росії з Україною; решта респондентів змінювала своє місце проживання – 36%, з яких 15% вже повернулися додому. Найчастіше респонденти виїжджали до інших областей у межах України (57%) або за кордон (25%); менше чверті (18%) опитаних мігрувало в межах своєї області.

Переміщення українців* через війну

Напрямок переміщення

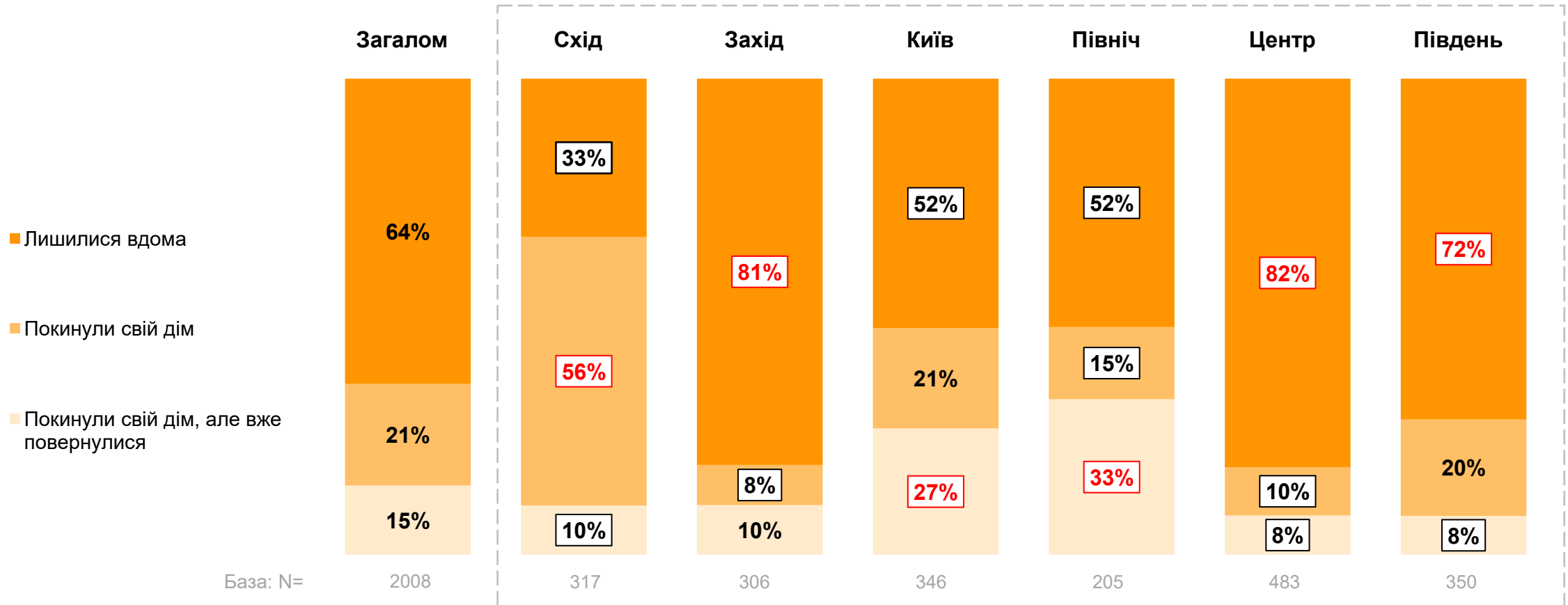

*Українці – жителі міст 50 тис+ віком 18-60 років, які користуються смартфонами
Яка з наведених нижче фраз найкраще відображає Ваші дії в ситуації війни Росії проти України:
В якому напрямку Ви були змушені переїхати:

ПЕРЕМІЩЕННЯ УКРАЇНЦІВ* ЧЕРЕЗ ПОВНОМАСШТАБНУ ВІЙНУ

у регіональному розрізі

Значущих відмінностей у регіональному розрізі у третій хвилі порівняно з попередньою не зафіксовано. Частіше свої домівки покидали мешканці Східного регіону, тоді як мешканці Західного, Центрального та Південного регіонів, навпаки, залишалися на своєму постійному місці проживання. Почали повертатися додому кияни та мешканці Північного регіону.

*Українці – жителі міст 50 тис+ віком 18-60 років, які користуються смартфонами
База: всі респонденти
Яка з наведених нижче фраз найкраще відображає Ваші дії в ситуації війни Росії проти України:

↑ ↓
Статистично значущі відмінності **вище / нижче** для групи, порівняно з вибіркою загалом

↑ ↓
Статистично значущо **більше / менше**, порівняно з попереднім періодом дослідження

РЕЛОКАЦІЯ У РАЗІ ЗАГОСТРЕННЯ СИТУАЦІЇ. БАЖАННЯ ТА МОЖЛИВОСТІ

Без змін порівняно з попередньою хвилею залишилася частка людей, які хочуть у разі загострення ситуації змінювати своє поточне місце перебування: 56% будуть залишатися на місці, 21% буде переїжджати в межах України, а 11% – хочуть переміщатися за кордон. Також у третій хвилі не змінився розподіл відповідей на питання про можливість переміщення у разі загострення ситуації: респонденти рівною мірою декларують як наявність можливостей для переїзду, так і їхню відсутність – 47% vs 44%. Серед тих, хто має можливість переїхати, 27% можуть зробити це в межах України, а 20% – можуть переміщатися за кордон.

У разі загострення ситуації

хочуть...

Можливості переміщення у разі загострення ситуації

Статистично значущо
↓↑ більше / менше, порівняно з попереднім періодом дослідження

База: респонденти, що залишилися в Україні

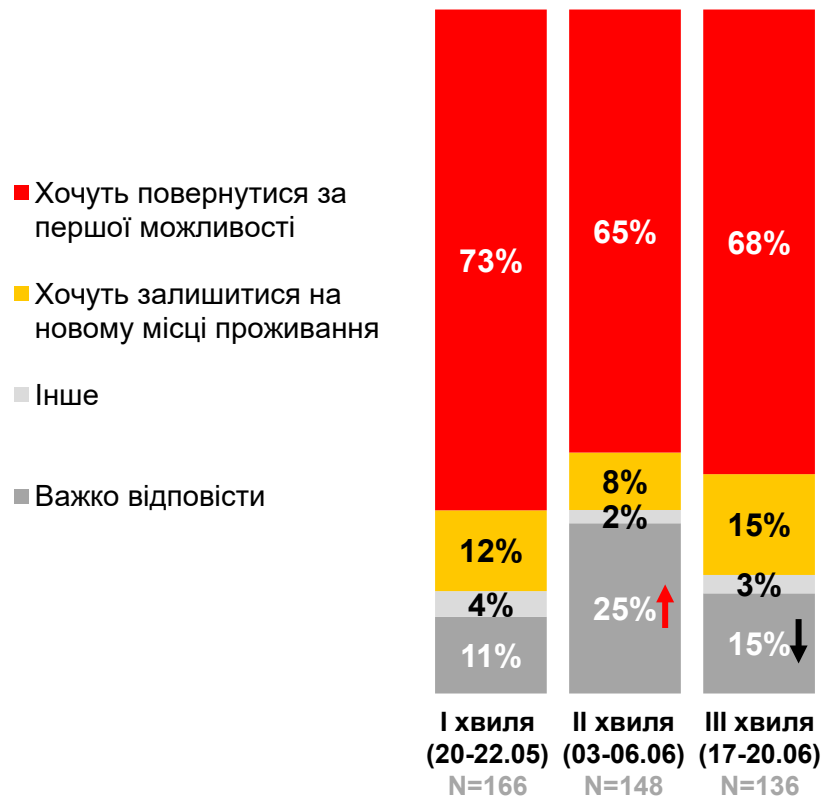
Чи маєте Ви бажання у разі загострення переміщатися далі, виїжджати за кордон або залишатися там, де зараз перебуваєте?

Чи маєте Ви можливість у разі загострення переміщатися далі, виїжджати за кордон або залишатися там, де зараз перебуваєте?

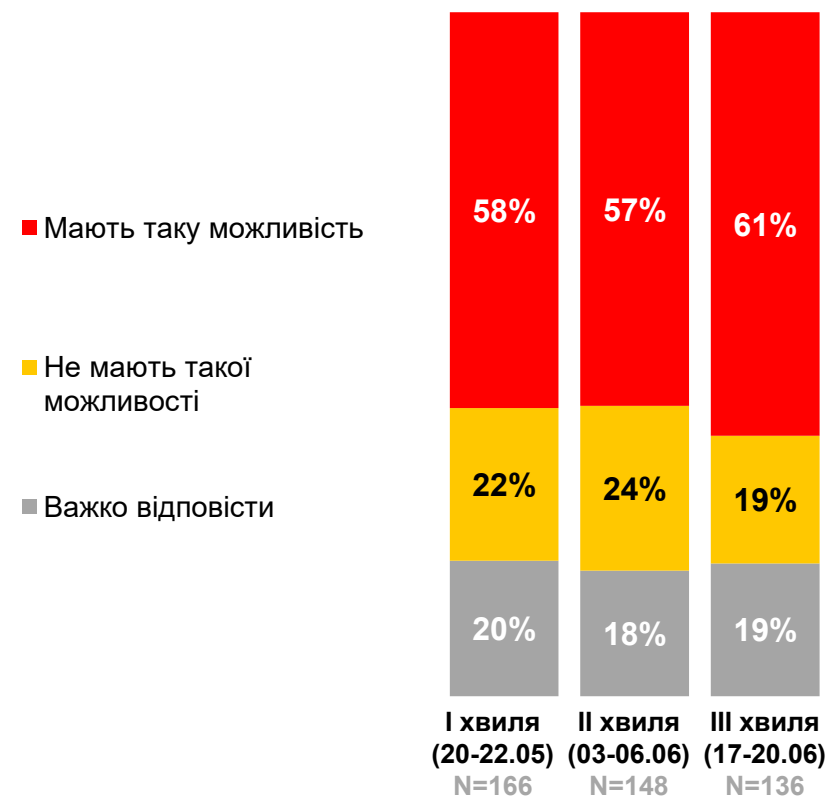
БАЖАННЯ ЩОДО ПОВЕРНЕННЯ З-ЗА КОРДОНУ ТА МОЖЛИВІСТЬ ТАМ ЗАЛИШИТИСЯ

Порівняно з другою хвилею частка тих, хто виїхав за кордон та ще не повернувся в Україну, проте прагне повернутися за першої можливості, залишилася без значущих змін та становить 68%. Аналогічна ситуація і для тих, хто прагне залишитися на новому місці проживання, – 15%. Значно зменшилась частка тих, хто не визначився із власним бажанням повернутися з-за кордону, – з 25% до 15%. Також без змін залишився розподіл відповідей на питання про можливість залишитися проживати за кордоном: більше половини (61%) респондентів мають подібну можливість, тоді як 19% зазначають її відсутність.

Бажання щодо повернення з-за кордону

Можливість там залишитися

↑↓ Статистично значущо **більше / менше**, порівняно з попереднім періодом дослідження

База: респонденти, що переїхали за кордон і ще не повернулися
Чи маєте Ви бажання повернутися з-за кордону назад до України?
Чи маєте Ви можливість залишитися проживати за кордоном?

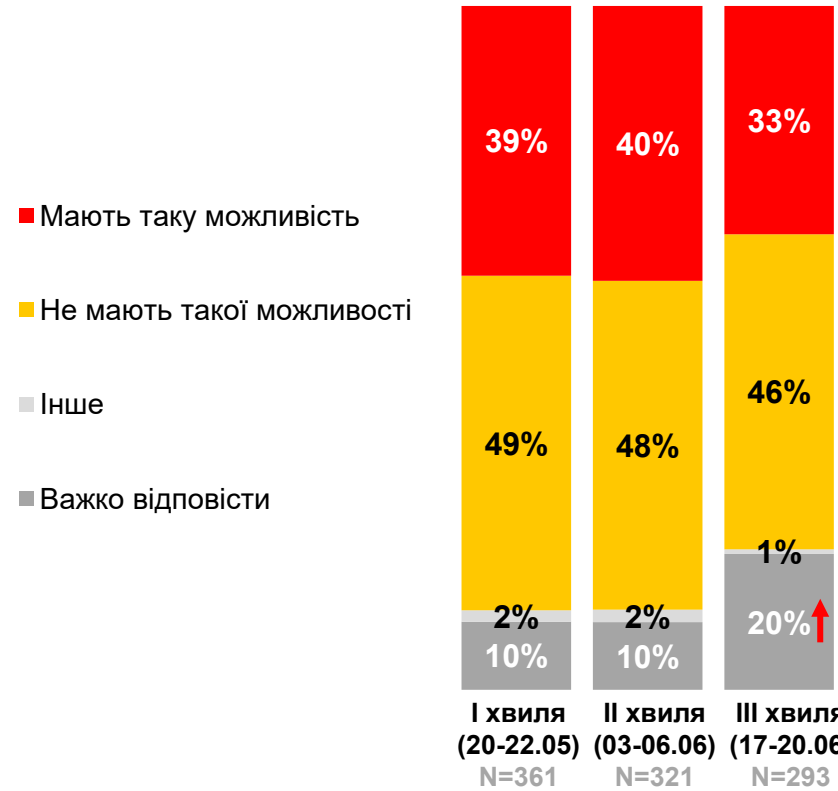
БАЖАННЯ ВПО* ЩОДО ПОВЕРНЕННЯ ДОДОМУ І МОЖЛИВІСТЬ ЗАЛИШИТИСЯ НА НОВОМУ МІСЦІ

У третій хвилі значущо зросла частка людей, які є внутрішніми мігрантами та які не визначилися із власним бажанням щодо повернення додому у разі припинення там бойових дій (з 7% до 13%). Водночас без змін залишився розподіл відповідей серед тих, хто визначився: 78% хочуть повернутися додому за першої ж можливості, тоді як 8% прагнуть залишитися на новому місці. Також значущо зросла частка тих, хто не визначився із відповіддю щодо наявності можливості залишитися проживати на новому місці (з 10% до 20%), тоді як розподіл по можливостям залишився без значущих змін: 33% їх мають, а 46% – ні.

Бажання щодо повернення додому

Можливість залишитися на новому місці

↑ ↓ Статистично значущо **більше / менше**, порівняно з попереднім періодом дослідження

*ВПО – внутрішньо переміщені особи

База: респонденти, що переїхали у межах України і ще не повернулися

Чи маєте Ви бажання повернутися на своє постійне місце проживання у разі припинення там бойових дій?

Чи маєте Ви можливість залишитися проживати на своєму новому місці проживання у разі припинення бойових дій на Вашому постійному місці проживання?

ВПЛИВ ПОВНОМАСШТАБНОЇ ВІЙНИ НА ЖИТТЯ УКРАЇНЦІВ*

*Українці – жителі міст 50 тис+ віком 18-60 років, які користуються смартфонами

НАЙБІЛЬШІ ПОТРЕБИ

Гроші та доступ до роботи залишаються тими речами, в яких респонденти наразі відчувають найбільшу потребу, – 66% та 38% відповідно. Значущих відмінностей у потребах опитаних у поточній хвилі порівняно з попередньою не зафіксовано.

↓↑ Статистично значущо **більше / менше**, порівняно з попереднім періодом дослідження

НАЙБІЛЬШІ ПОТРЕБИ

за міграційним статусом

Змін у потребах в залежності від міграційного статусу у третій хвилі порівняно з попередньою зафіксовано не було. Частіше потребу у тих чи інших речах відчувають внутрішні та зовнішні мігранти.

	Загалом	Залишилися вдома	Переїхали в межах України	Переїхали за кордон
Гроші	66%	66%	70%	48%
Доступ до роботи	38%	32%	48%	45%
Продукти	24%	24%	27%	12%
Безпечне місце проживання	22%	21%	27%	21%
Медикаменти	15%	14%	17%	13%
Можливість виїхати за кордон	13%	14%	14%	6%
Доступ до медичного обслуговування	13%	12%	11%	25%
Житло	11%	5%	22%	24%
Доступ до освіти	9%	7%	11%	17%
База: N=	2008	1287	537	183

База: всі респонденти
У чому Ви чи Ваша родина відчуває якнайбільше потреби на сьогодні?

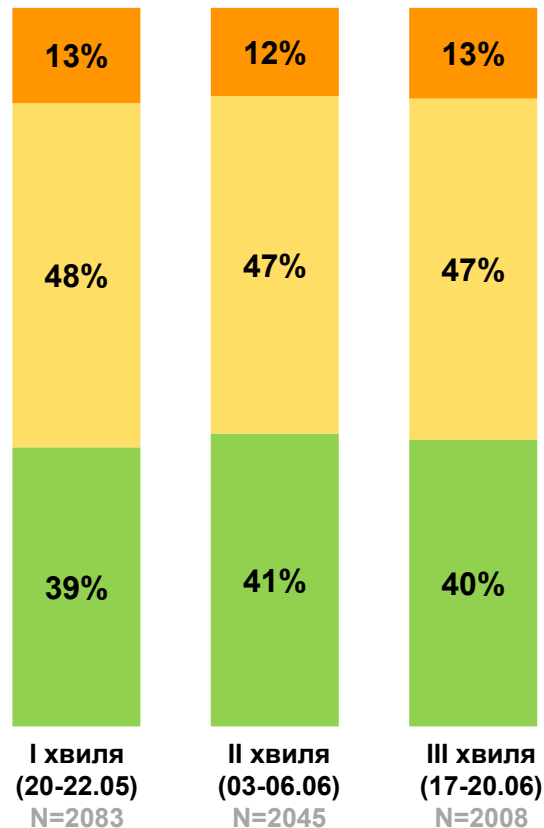
☐ Статистично значущі відмінності **вище** / **нижче** для групи, порівняно з вибіркою загалом

↕ Статистично значущо **більше** / **менше**, порівняно 13 з попереднім періодом дослідження

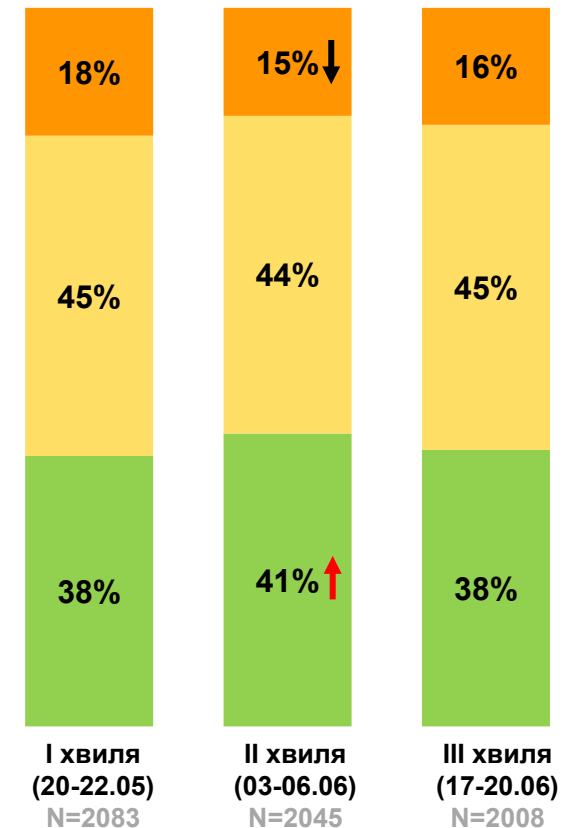
СУБ'ЄКТИВНА ОЦІНКА СТАНУ ЗДОРОВ'Я

Оцінки стану фізичного та ментального здоров'я порівняно з другою хвилею залишилися без змін: близько половини (47% та 45%) опитаних мають певні проблеми, 40% та 38% їх не має, а 13% та 16% – мають багато проблем (за власною декларацією).

Стан фізичного здоров'я

Стан ментального здоров'я

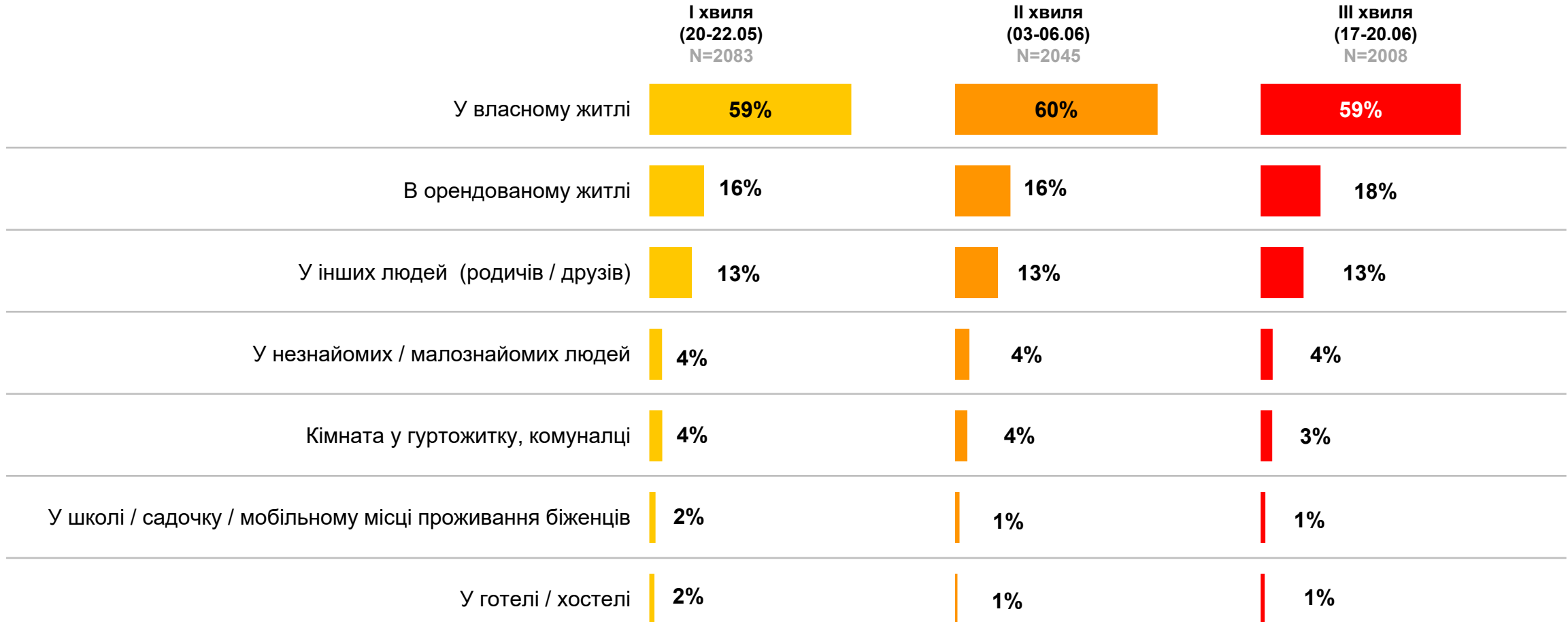
↓ ↑ Статистично значущо **більше / менше**, порівняно з попереднім періодом дослідження

База: всі респонденти

Оцініть, будь ласка, стан свого фізичного здоров'я. Дайте відповідь за шкалою від 0 до 10, де 0 означає 'з моїм фізичним здоров'ям багато проблем', а 10 - 'з моїм фізичним здоров'ям взагалі немає проблем'. Оцініть, будь ласка, стан свого психічного (ментального) здоров'я. Дайте відповідь за шкалою від 0 до 10, де 0 означає 'з моїм психічним здоров'ям багато проблем', а 10 - 'з моїм психічним здоров'ям взагалі немає проблем'.

ПОТОЧНЕ МІСЦЕ ПРОЖИВАННЯ

Переважна більшість респондентів (59%) продовжує жити у власному житлі. Також у ТОПі місць проживання – орендоване житло (18%) та житло знайомих (13%). Значущих відмінностей порівняно з попередньою хвилею не виявлено.

 ↑ Статистично значущо **більше** / **менше**, порівняно з попереднім періодом дослідження

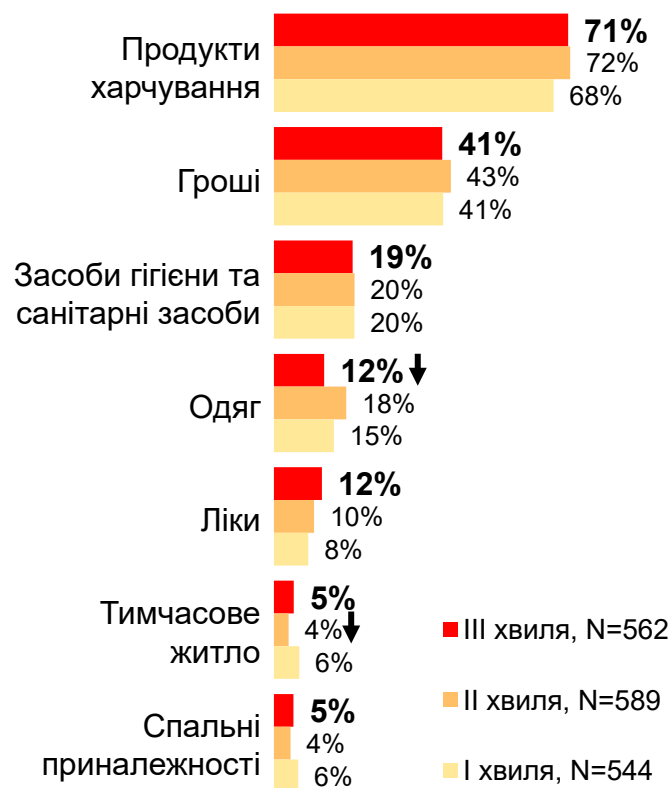
ГУМАНІТАРНА ДОПОМОГА ВІД УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ

Порівняно з попередньою хвилею, частка тих, хто отримував гуманітарну допомогу від української держави, не змінилася та становить 28%. Найбільш розповсюдженими формами цієї допомоги продовжують бути їжа, гроші та засоби гігієни; водночас одяг як допомогу стали отримувати значущо рідше, порівняно з попередньою хвилею (з 18% до 12%). Без значущих змін залишилася оцінка достатності гуманітарної допомоги від української держави: 44% вважають її достатньою, а 45% – недостатньою.

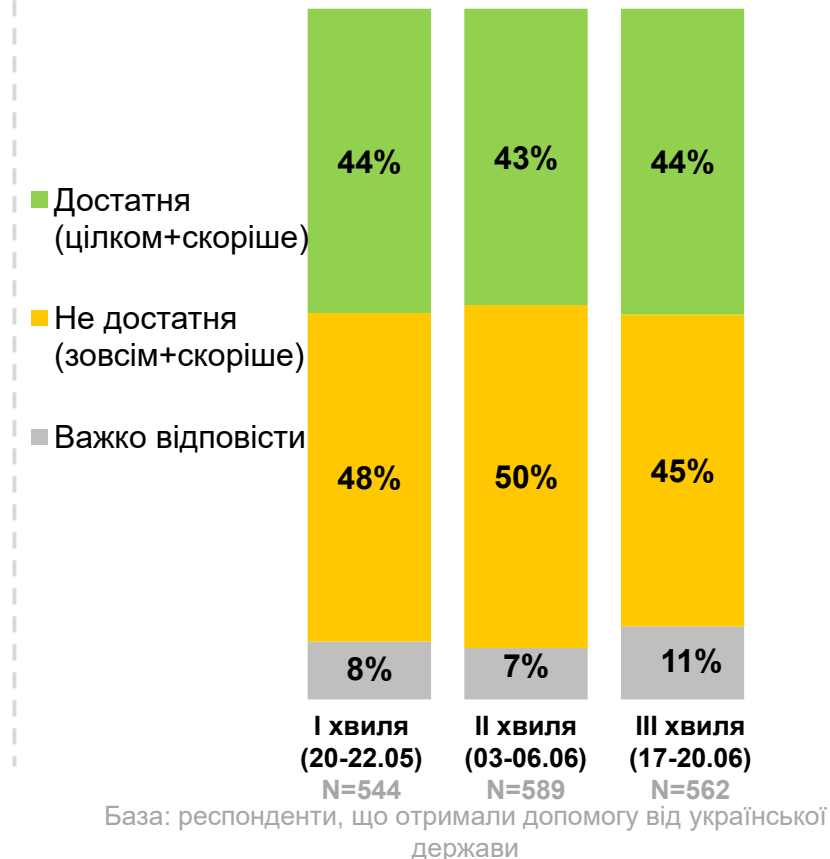
Отримання гуманітарної допомоги

Форма допомоги

Достатність допомоги

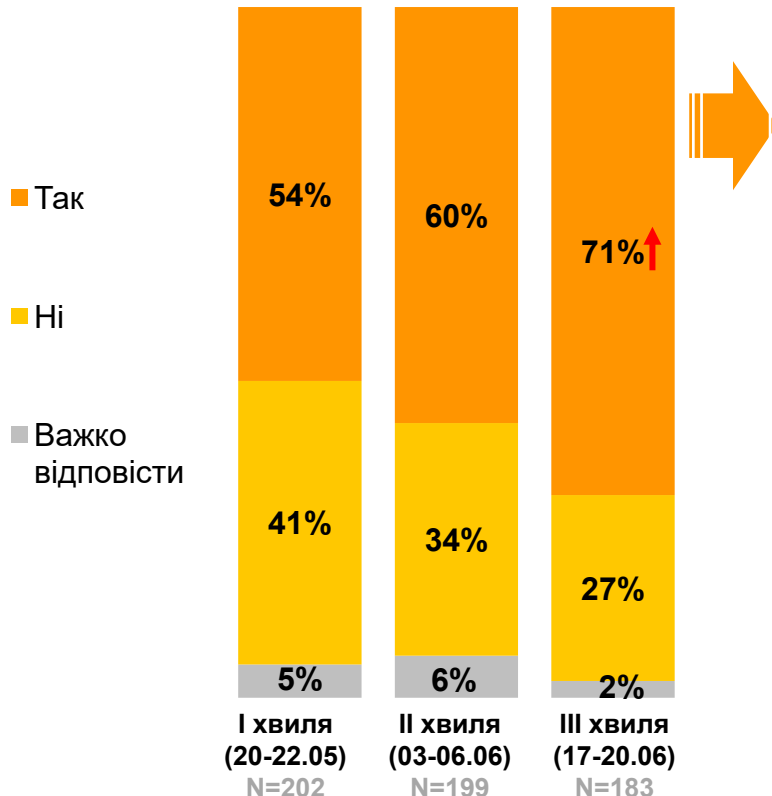
Чи отримували Ви чи Ваша родина гуманітарну допомогу від української держави?
Яку гуманітарну допомогу від української держави Ви чи Ваша родина отримали?
Як Ви оцінюєте надану Вам чи Вашій родині гуманітарну допомогу від української держави?

↑↓ Статистично значущо **більше** / **менше**, порівняно з попереднім періодом дослідження

ГУМАНІТАРНА ДОПОМОГА ВІД ІНШИХ ДЕРЖАВ

Третя хвиля зафіксувала значуще зростання частки тих, хто отримував гуманітарну допомогу від іншої країни, у якій вони проживають через війну (з 60% до 71%); водночас без змін залишилась оцінка наданої іноземною державою допомоги як достатньої (79%). У ТОПі отримуваних речей залишаються гроші, продукти харчування, одяг, засоби гігієни та тимчасове житло (їх отримали більше половини опитаних). Водночас зменшилась частка тих, хто отримував ліки як допомогу (з 31% до 19%).

Отримання гуманітарної допомоги

База: респонденти, що переїхали за кордон

Форма допомоги

База: респонденти, що отримали допомогу від іноземної держави

Достатність допомоги

База: респонденти, що отримали допомогу від іноземної держави, N=109

Чи отримували Ви чи Ваша родина гуманітарну чи фінансову допомогу від держави, де Ви проживаєте зараз? Яку гуманітарну допомогу Ви чи Ваша родина отримали від держави, де Ви проживаєте зараз? Як Ви оцінюєте надану Вам чи Вашій родині допомогу від держави, де Ви проживаєте?

↑↓ Статистично значуще **більше / менше**, порівняно з попереднім періодом дослідження

**СПРИЙНЯТТЯ
ПОВНОМАСШТАБНОЇ
ВІЙНИ З РОСІЄЮ**

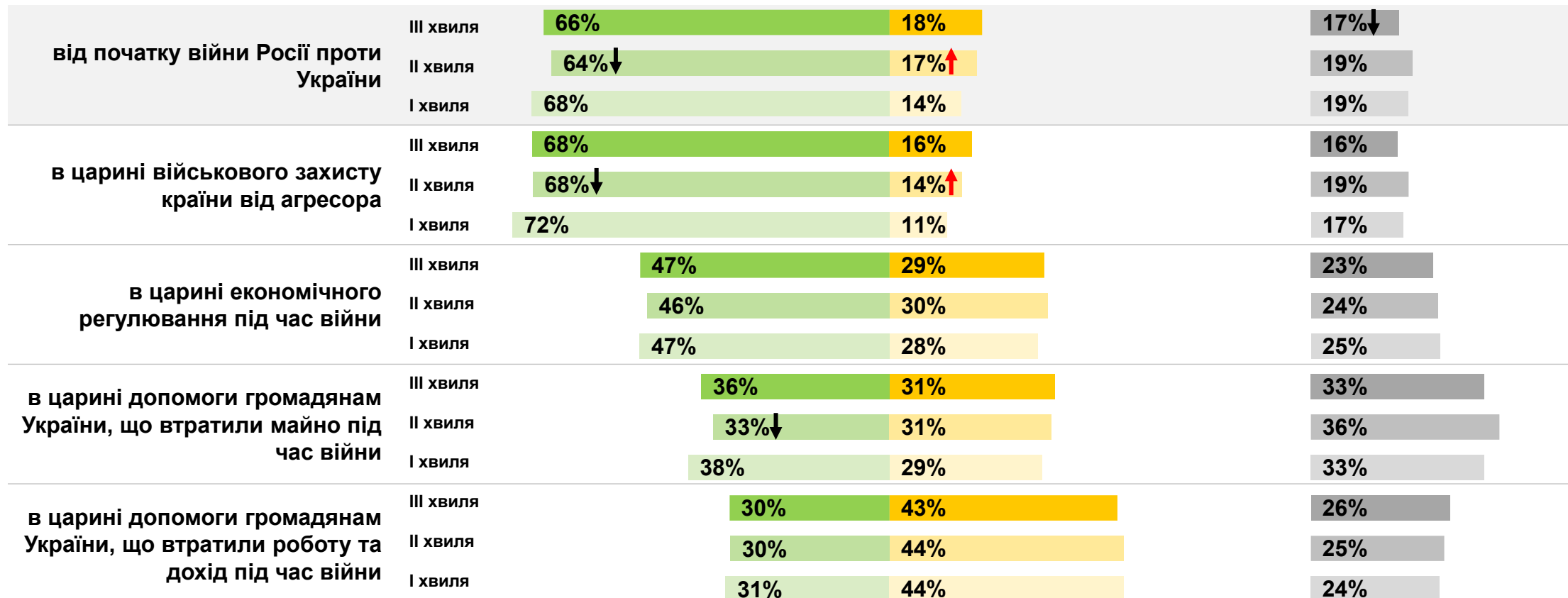

ЕФЕКТИВНІСТЬ ДІЙ УКРАЇНСЬКОЇ ВЛАДИ...

У третій хвилі практично не зафіксовано значущих змін оцінки ефективності дій української влади (єдиним винятком є зменшення частки людей, що вагаються з відповіддю на перше питання блоку).

На Сході зростає частка тих, хто позитивно оцінює ефективність дій влади від початку війни, однак цей показник все ще є значущо нижчим за відповідний відсоток вибірки загалом. Також зростає позитивна оцінка внутрішньо переміщеними особами дій щодо регулювання економіки та допомоги тим, хто втратив майно.

Ефективні (дуже + скоріше) Неефективні (дуже + скоріше) Важко відповісти

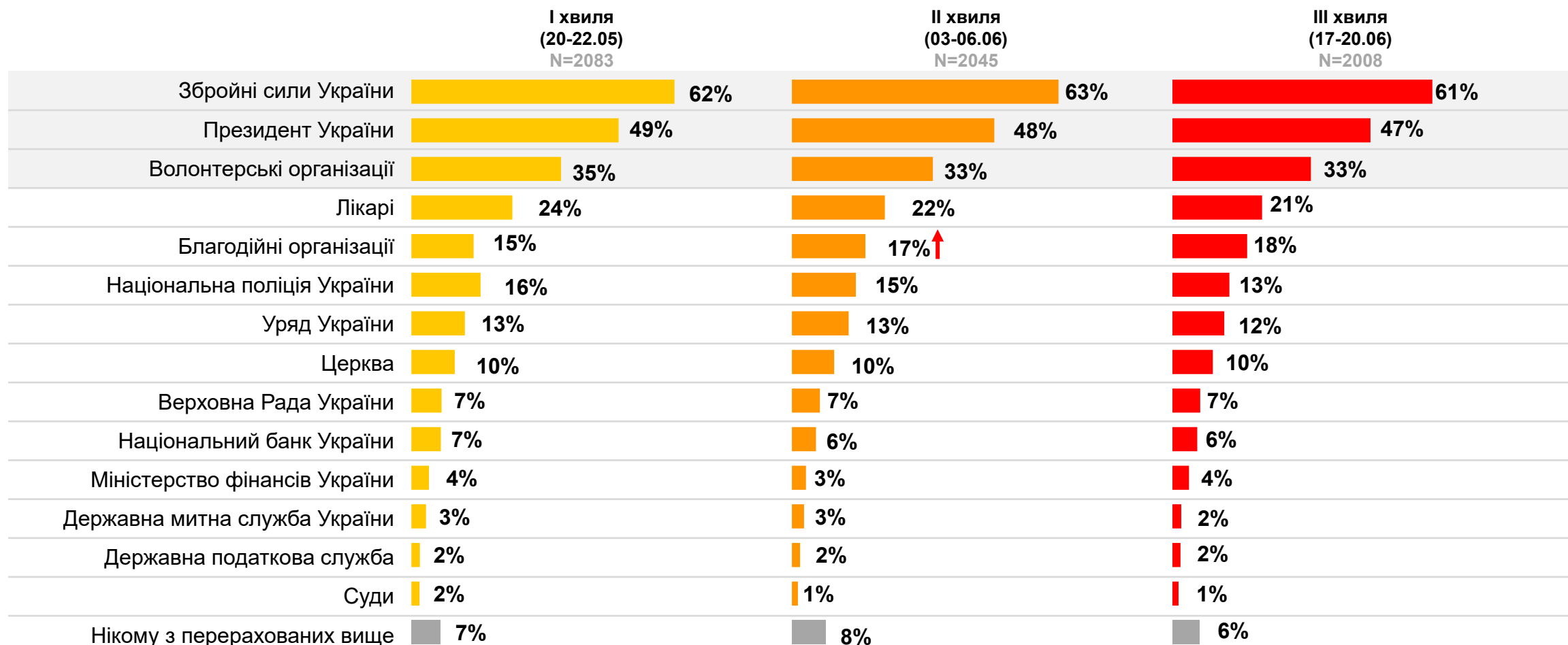
База: всі респонденти; I хвиля - N = 2083, II хвиля - N = 2045, III хвиля - N = 2008

Наскільки ефективними Ви вважаєте дії української влади: від початку війни Росії проти України / в царині військового захисту країни від агресора / в царині економічного регулювання під час війни / в царині допомоги громадянам України, що втратили майно під час війни / в царині допомоги громадянам України, що втратили роботу та дохід під час війни?

↑↓ Статистично значущо **більше** / **менше**, порівняно з попереднім періодом дослідження

ДОВІРА ДО ІНСТИТУЦІЙ

Найбільше українці* довіряють Збройним силам, Президенту та волонтерським організаціям. Змін у довірі до інституцій у третій хвилі порівняно з попередньою не зафіксовано.

*Українці – жителі міст 50 тис+ віком 18-60 років, які користуються смартфонами

База: всі респонденти
Кому Ви довіряєте з перелічених нижче державних та громадських інституцій?

↑↓ Статистично значущо **більше** / **менше**, порівняно з попереднім періодом дослідження

СТРУКТУРА ВИБІРКИ

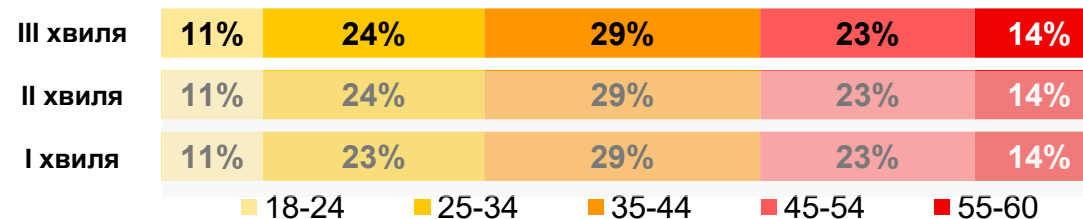

СТРУКТУРА ВИБІРКИ

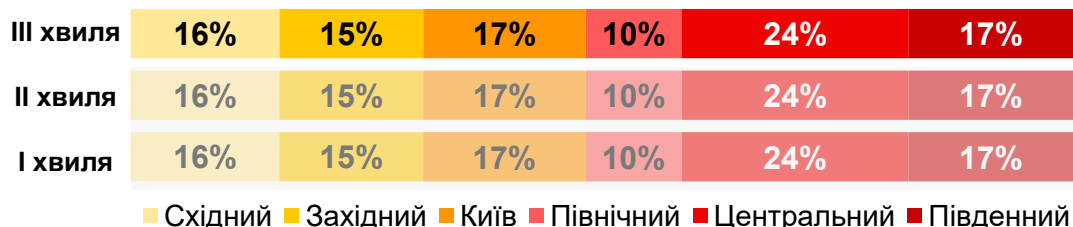
Стать

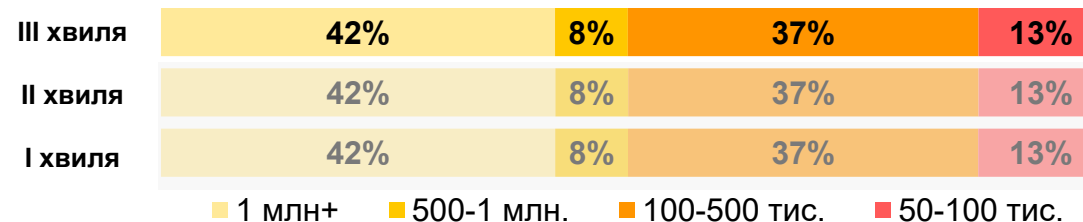
Вік

Регіон (до війни)

Розмір населеного пункту (до війни)

Матеріальний статус

MOVING FORWARD
TOGETHER

Centre for
Economic
Recovery

Gradus
Research
Company

Advanter

